

Egypt, Sodom and Psychoanalyses -- Cantor Arik Wollheim

1. " וַיִּפְצַרְבָּם מְאֹד וַיִּסְרוּ אֵלָיו וַיָּבֹאוּ אֶל-בֵּיתוֹ וַיַּעַשׂ לָהֶם מִשְׁתֵּה וּמִצוֹת אֶפֶה וַיֹּאכְלוּ" (בראשית י"ט:ג')

And he urged them greatly; and they turned in unto him and entered into his house; and he made them a feast, and did bake **unleavened bread**, and they did eat.

2. **רד"ק** "לפי שהיה לילה לא היה לו פנאי לזבוח ולתקן מאכלים אלא עשה להם משתה ואפה להם מצות שלא ימתינו עד שיתחמץ הבצק ומה שיכול לתקן במהרה תקן, וזהו מדרך ארץ להכין לאורח הבא מה שיוכל להכין במהרה כי הוא עיף וצריך לאכול ולשתות לפיכך נכתב הספור הזה "

seeing it was night he did not have time to slaughter an animal in their honour, but he prepared something at short notice, served them drinks, and unleavened bread which can be prepared at short notice. It is good manners to prepare something at short notice for guests who arrived unexpectedly. The guest arriving at such a time is usually tired and does not care to wait until an elaborate meal can be prepared in his honour. The story has been recorded for all times in order to teach us how to serve unexpected guests arriving at night.

3. **רש"י** "ומצות אפה פסח ה'יה:"

AND HE BAKED UNLEAVENED BREAD —It was Passover (Genesis Rabbah 50)

4. " (יב) וַיְהִי הַשֶּׁמֶשׁ לְבוֹא וְתִרְדָּמָה נָפְלָה עַל-אַבְרָם וְהָיָה אִימָה חֲשֵׁכָה גְדֹלָה נִפְלֵת עָלָיו: (יג) וַיֹּאמֶר לְאַבְרָם יָדַע תִּדְעֵ כִּי-גֵר אֶהְיֶה זָרְעֶךָ בְּאַרְצָ לֹא לָהֶם וְעַבְדוּם וְעָנּוּ אֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה: (יד) וְגַם אֶת-הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּן אֲנִי וְאַחֲרָי-כֵן יֵצְאוּ בְרִכְשׁ גָּדוֹל: " (בראשית ט"ו)

(12) And it came to pass, that, when the sun was going down, a deep sleep fell upon Abram; and, lo, a dread, even a great darkness, fell upon him. (13) And He said unto Abram: 'Know of a surety that thy seed shall be a stranger in a land that is not theirs, and shall serve them; and they shall afflict them four hundred years; (14) and also that nation, whom they shall serve, will I judge; and afterward shall they come out with great substance.

5. **רש"י שמות יב, מא:** "בט"ו בניסן באו מלאכי השרת אצל אברהם לבשרו, ובט"ו בניסן נולד יצחק, ובט"ו בניסן נגזרה גזרת בין הבתרים:"

For on the fifteenth of Nisan the ministering angels had come to Abraham to announce to him the promised birth of Isaac, and on the fifteenth of Nisan Isaac was born, and on the fifteenth of Nisan the decree "between the parts" relating to Israel's slavery was made.

6. **רבינו בחיי בראשית יח, ח** "ויקח חמאה וחלב וכן הבקר... והנבון לפרש כי היה זה מפני אסור חמץ... ואברהם חשש לאסור חמץ שהרי זמן הפסח היה וזהו שהזכיר כאן עגות לושי ועשי עגות. ובעניין לוט הזכיר מצות כדי להשלים בין שניהם עגות מצות. והנה כל התורה כולה רמזים ומה שחסר כאן גלה כאן. וכן תמצא כיוצא באלו עניינים הרבה במקומות רבים מן התורה."

Abraham was concerned about the חמץ aspect, seeing the date of the angels' arrival coincided with the calendar date on which Passover would occur in the future... The date is alluded to by Abraham saying to Sarah, "knead it and make into cakes." The expression עגות, occurs in connection with מצה, i.e. מצות מצות, Exodus 12,39.

7. " וַיֹּאמְרוּ אֶת-הַבָּצֶק אֲשֶׁר הוּצִיאוּ מִמִּצְרַיִם עֲגַת מִצוֹת כִּי לֹא חֲמֵץ כִּי-גֵרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם וְלֹא יִכְלֹל לְהַתְמַהֵמָה וְגַם-צִדָּה לֹא-עָשׂוּ לָהֶם: " (שמות י"ב, לט)

And they baked **unleavened cakes** of the dough which they brought forth out of Egypt, for it was not leavened; because they were thrust out of Egypt, and could not tarry, neither had they prepared for themselves any victual.

8. הגדה של פסח

אמץ גבורותיך ... גלית לאזרחי חצות ליל פסח, ואמרתם זבח פסח. דלתיו דפקת כחם היום בפסח, הסעיד נוצצים עגות מצות בפסח, ואל הבקר רץ זכר לשור ערך פסח, ואמרתם זבח פסח... זועמו סדומים ולוהטו באש בפסח, חלץ לוט מהם ומצות אפה בקץ פסח, טאטאת אדמת מוף ונוף בעברך בפסח. ואמרתם זבח פסח.

The boldness of Your strong deeds did you wondrously show at Pesach; ...You revealed to the Ezrachite [Avraham], midnight of the night of Pesach. "And you shall say, 'it is the Pesach sacrifice.' Upon his doors did You knock at the heat of the day on Pesach [Genesis 18:1]; he sustained shining ones [angels] with cakes of matsa on Pesach; and to the cattle he ran, in commemoration of the bull that was set up for Pesach. "And you shall say, 'it is the Pesach sacrifice.'"

The Sodomites caused Him indignation and He set them on fire on Pesach; Lot was rescued from them and matsot did he bake at the end of Pesach; He swept the land of Mof and Nof [cities in Egypt] on Pesach. "And you shall say, 'it is the Pesach sacrifice.'"

9. Between Egypt and Sodom

- (A) "ויאמר יהוה, זעקת סדם ועמרה כי רבה; וחטאתם--כי כבדה, מאד. ארדה-נא ואראה, הכצעקתה הבאה אלי עשו כלה; ואם-לא, אדעה. " VS "ויאמר יהוה, ראה ראיתי את-עני עמי אשר במצרים; ואת-צעקתם שמעתי מפני נגשיו, כי ידעתי את-מכאביו. וארד להצילו מיד מצרים, ... ועתה, הנה צעקת בני-ישראל באה אלי; וגם-ראיתי, את-הלחץ, אשר מצרים, לחצים אתם"
- (B) ויאמר קומו צאו מן-המקום הזה, כי-משחית יהוה, את-העיר VS ויקרא למשה ולאהרן לילה, ויאמר קומו צאו מתוך עמי-גם-אתם, גם-בני ישראל
- (C) ויתמהמה--ויחזיקו האנשים בידו וביד-אשתו וביד שתי בנותיו VS כי-גרשו ממצרים, ולא יכלו להתמהמה
- (D) ואת-האנשים אשר-פתח הבית, הכו בסגורים, מקטן, ועד-גדול; וילאו, למצא הפתח. VS ופסח יהוה, על-הפתח, ולא יתן המשחית, לבא אל-בתיכם לנגף.
- (E) ויהי כהוציאם אתם החוצה, ויאמר המלט על-נפשך--אל-תביט אחריך, ואל-תעמד בכל-הפכר: ההרה המלט, פן-תספה. VS ויאמר משה אל-העם, אל-תיראו--התיצבו וראו את-ישועת יהוה, אשר-יעשה לכם היום: כי, אשר ראיתם את-מצרים היום--לא תספו לראתם עוד, עד-עולם.

10. "וישא-לוט את-עיניו, וירא את-כל-כפר הירדן, כי כלה, משקה--לפני שחת יהוה, את-סדם ואת-עמרה, כגן-יהוה כפארך מצרים, באכה צער." (בראשית יג: י)

Lot looked about him and saw how well watered was the whole plain of the Jordan, all of it—this was before the LORD had destroyed Sodom and Gomorrah—all the way to Zoar, like the garden of the LORD, **like the land of Egypt**.

11. "ויאמר מלך-סדם, אל-אברם: תן-לי הנפש, והרכש קח-לך. ויאמר אברם, אל-מלך סדם: הרמתי ידי אל-יהוה אל עליון, קנה שמים וארץ. אם-מחוט ועד שרוך-נעל, ואם-אקח מכל-אשר-לך; ולא תאמר, אני העשיתי את-אברם." (בראשית יד: כא-כג)

Then the king of Sodom said to Abram, "Give me the persons, and take the possessions for yourself." But Abram said to the king of Sodom, "I swear to the LORD, God Most High, Creator of heaven and earth: I will not take so much as a thread or a sandal strap of what is yours; you shall not say, 'It is I who made Abram rich.'"

12. "ויראו אתה שרי פרעה, ויהללו אתה אל-פרעה; ותקח האשה, בית פרעה. ולאברם היטיב, בעבורה; ויהי-לו צאן-ובקר, וחמרים, ועבדים ושפחות, ואתנת וגמלים." (בראשית יב: טו-טז)

Pharaoh's courtiers saw her and praised her to Pharaoh, and the woman was taken into Pharaoh's palace. And because of her, it went well with Abram; he acquired sheep, oxen, asses, male and female slaves, she-asses, and camels.

13. " וּבְנֵי-יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ, כְּדַבַּר מֹשֶׁה; וַיִּשְׁאַלּוּ, מִמִּצְרַיִם, כְּלֵי-כֶסֶף וְכֵלֵי זָהָב, וַיִּשְׁמְלֹת. וַיְהוּהוּ נָתַן אֶת-חֵן הָעָם, בְּעֵינֵי מִצְרַיִם--וַיִּשְׁאַלּוּם; וַיַּנְצִלוּ, אֶת-מִצְרַיִם.... וְגַם-עָרַב רַב, עָלָה אִתָּם, וַצֹּאן וּבָקָר, מִקְנֵה כְּבֹד מֵאֹד." (שמות יב: לה -לח)

The Israelites had done Moses' bidding and borrowed from the Egyptians objects of silver and gold, and clothing. And the LORD had disposed the Egyptians favorably toward the people, and they let them have their request; thus they stripped the Egyptians ... Moreover, a mixed multitude went up with them, and very much livestock, both flocks and herds.

14. " לֹא-יָבֵא עִמּוֹנֵי וּמוֹאָבִי, בְּקֹהֵל יְהוָה: גַּם דֹּר עַשִׁירִי, לֹא-יָבֵא לָהֶם בְּקֹהֵל יְהוָה עַד-עוֹלָם. עַל-דָּבַר אֲשֶׁר לֹא-קִדְּמוּ אִתְּכֶם, בְּלַחֵם וּבַמֵּיִם, בַּדֶּרֶךְ, בְּצִאתְכֶם מִמִּצְרַיִם; וְאֲשֶׁר שָׁכַר עֲלֵיךָ אֶת-בָּלְעָם בֶּן-בְּעוֹר, מִפְּתוֹר אָרָם נְהַרִים--לְקַלְלֶךָ... לֹא-תִדְרָשׁ שְׁלֵמָם, וְטַבְתֶּם, כָּל-יְמֵיךָ, לְעוֹלָם. לֹא-תִתְעַב אֲדָמִי, כִּי אַחִירָהּ הוּא; לֹא-תִתְעַב מִצְרִי, כִּי-גֵר הָיִיתָ בְּאֶרְצוֹ. בְּנֵיִם אֲשֶׁר-יִנְלְדוּ לָהֶם, דֹּר שְׁלִישִׁי--יָבֵא לָהֶם, בְּקֹהֵל יְהוָה." (דברים כג: ד -ט)

No Ammonite or Moabite shall be admitted into the congregation of the LORD; none of their descendants, even in the tenth generation, shall ever be admitted into the congregation of the LORD, because they did not meet you with food and water on your journey after you left Egypt, and because they hired Balaam son of Beor, from Pethor of Aram-naharaim, to curse you... You shall never concern yourself with their welfare or benefit as long as you live. You shall not abhor an Edomite, for he is your kinsman. You shall not abhor an Egyptian, for you were a stranger in his land.

15. " וַתְּהַרְיֶנּוּ שְׁתֵּי בָנוֹת-לוֹט, מֵאֲבִיהֶן. וַתֵּלֶד הַבְּכִירָה בֵּן, וַתִּקְרָא שְׁמוֹ מוֹאָב: הוּא אָבִי-מוֹאָב, עַד-הַיּוֹם. וַהֲצַעֲרָה גַם-הוּא יִלְדָה בֵּן, וַתִּקְרָא שְׁמוֹ בֶּן-עַמִּי: הוּא אָבִי בְנֵי-עַמּוֹן, עַד-הַיּוֹם." (בראשית יט לו -לח)

Thus the two daughters of Lot came to be with child by their father. The older one bore a son and named him Moab; he is the father of the Moabites of today. And the younger also bore a son, and she called him Ben-ammi; he is the father of the Ammonites of today.

16. " יָד וַיִּלְקֹט יוֹסֵף, אֶת-כָּל-הַכֶּסֶף הַנִּמְצָא בְּאֶרֶץ-מִצְרַיִם וּבְאֶרֶץ כְּנָעַן, בַּשָּׂבָר, אֲשֶׁר-הֵם שֹׂבְרִים; וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת-הַכֶּסֶף, בֵּיתָה פְּרָעָה. טו וַיְהִי־לָהֶם הַכֶּסֶף, מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּמֵאֶרֶץ כְּנָעַן, וַיָּבֵאוּ כָל-מִצְרַיִם אֶל-יוֹסֵף לֵאמֹר הִבֵּה-לָנוּ לֶחֶם, וְלָמָּה נָמוֹת נִגְדָּךָ: כִּי אָפֶס, כֶּסֶף. טז וַיֹּאמֶר יוֹסֵף הִבּוּ מִקְנֵיכֶם, וְאִתְּנֶה לָכֶם בְּמִקְנֵיכֶם--אִם-אָפֶס, כֶּסֶף. יז וַיָּבִיאוּ אֶת-מִקְנֵיהֶם, אֶל-יוֹסֵף, וַיִּתֵּן לָהֶם יוֹסֵף לֶחֶם בְּסוּסִים וּבְמִקְנֵה הַצֹּאן וּבְמִקְנֵה הַבָּקָר, וּבְחֻמְרֵי־הָעֵלֶבֶת; וַיִּנְהַלֵּם בְּכָל-מִקְנֵיהֶם, בַּשָּׁנָה הַהוּא. יח וַתִּתֵּן, הַשָּׁנָה הַהוּא, וַיָּבֵאוּ אֵלָיו בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִיָּה וַיֹּאמְרוּ לוֹ לֹא-נִכְחַד מֵאֲדָנִי, כִּי אִם-תֵּם הַכֶּסֶף וּמִקְנֵה הַבְּהֵמָה אֶל-אֲדָנִי: לֹא נִשְׂאָר לְפָנַי אֲדָנִי, בְּלִתֵּי אִם-גּוֹיֵתֵנוּ וְאֲדָמֵתֵנוּ. יט לָמָּה נָמוֹת לְעֵינֶיךָ, גַּם-אֲנַחְנוּ גַּם אֲדָמֵתֵנוּ--קְנֵה-אֶתְנוּ וְאֶת-אֲדָמֵתֵנוּ, בְּלַחֵם; וְנִהְיֶה אֲנַחְנוּ וְאֲדָמֵתֵנוּ, עֲבָדִים לְפָרְעָה, וְתֵן-זֶרַע וְנִחְיֶה וְלֹא נָמוֹת, וְהִאֲדָמָה לֹא תִשָּׂם. כ וַיִּקֶן יוֹסֵף אֶת-כָּל-אֲדָמַת מִצְרַיִם, לְפָרְעָה, כִּי-מָכְרוּ מִצְרַיִם אִישׁ שָׂדֵהוּ, כִּי-חֲזַק עָלֵהֶם הָרָעָב; וַתְּהִי הָאֶרֶץ, לְפָרְעָה. כא וְאֶת-הָעָם--הָעֶבְרִי אֹתוֹ, לְעָרִים: מִקְצֵה גְבוּל-מִצְרַיִם, וְעַד-קִצְהוּ. (בראשית מז)

Joseph gathered in all the money that was to be found in the land of Egypt and in the land of Canaan, as payment for the rations that were being procured, and Joseph brought the money into Pharaoh's palace. And when the money gave out in the land of Egypt and in the land of Canaan, all the Egyptians came to Joseph and said, "Give us bread, lest we die before your very eyes; for the money is gone!" And Joseph said, "Bring your livestock, and I will sell to you against your livestock, if the money is gone." So they brought their livestock to Joseph, and Joseph gave them bread in exchange for the horses, for the stocks of sheep and cattle, and the asses; thus he provided them with bread that year in exchange for all their livestock. And when that year was ended, they came to him the next year and said to him, "We cannot hide from my lord that, with all the money and animal stocks consigned to my lord, nothing is left at my lord's disposal save our persons and our

farmland. Let us not perish before your eyes, both we and our land. Take us and our land in exchange for bread, and we with our land will be serfs to Pharaoh; provide the seed, that we may live and not die, and that the land may not become a waste." So Joseph gained possession of all the farm land of Egypt for Pharaoh, every Egyptian having sold his field because the famine was too much for them; thus the land passed over to Pharaoh. And he removed the population town by town, from one end of Egypt's border to the other.

17. אגרות הראיה, פט

"... שאתם שרצו להעמיד את השאיפה לביטול העבדות בהווה מפני שתמכו את עצמם בכתבי הקדש, הם דומים לאיצטגנינים הרואים ואינם יודעים מה רואים. אמנם יש ערך לחק העבדות החוקית, שיהיה משמש לטוב בעולם, אבל צריך לזה עולם מסודר כראוי, ומכל מקום הד-קול של אותם היתרונות, שהעבדות פועלת באופן בלתי-מבורר למחזיקים עצמם, הוא הגורם את התביעה מצד המחזיקים. אבל מבלעדי הכנה כוללת גדולה ועצומה אי אפשר שיהיה העולם נשפע כראוי מקדושת כתבי הקדש, כי אם עם-ד' לבדו בהיותו מוכשר הכשר פנימי יותר קרוב"